

Andrzej Guryn

Kronika Uczelni

Studia Theologica Varsaviensia 7/1, 352-362

1969

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Również w środowisku lubelskim trwają prace zmierzające do opracowania systemu katechezy inicjacyjnej. Przedstawił je ks. Fr. Bła chnicki. Planuje się wydanie 4- częściowego podręcznika, którego jedna część będzie przeznaczona dla katechety, druga — dla dziecka, trzecia — dla rodziców (potrzeba współpracy domu i katechety), czwartą stanowi zeszyt pracy dziecka. Równocześnie z przygotowaniem teoretycznymi trwają próby eksperymentalne. Nawiązując do tradycji katechumenatu, uroczystość pierwszokomunijną próbuje się podzielić na kilka etapów. Na początku roku szkolnego odbywa się poświęcenie dzieci Matce Bożej i wręczenie medalików. Następnie w okresie Wielkiego Postu urządza się nabożeństwo pokutne jako przygotowanie do spowiedzi. Bezpośrednio przygotowane do pełnego przeżycia Mszy św. obejmuje kilka tygodni. Przez 5 kolejnych niedziel wspólnota dorosłych chrześcijan przyjmuje nowych członków. Dzieci wraz z rodzicami gromadzą się na Mszy św., na której przez poszczególne niedziele uwypatnia się inną część: liturgię wejścia, Słowa, liturgię miłości, wielką modlitwę eucharystyczną, a w ostatnią niedzielę ma miejsce uczta eucharystyczna jako pełne przeżycie Mszy św. Dzięki temu — wydaje się — dzieci głębiej przeżywają wewnętrznie dzień swojej I komunii, gdyż dotychczas, wskutek przeładowania go różnymi ceremoniami, pamiętają często jedynie o tym, że w tym dniu otrzymały jakieś prezenty i że były ładnie ubrane...

Odnowienie przyrzeczeń Chrztu św. odbywa się albo przed uroczystością pierwszokomunijną, albo nawet w przeddzień. Bywa połączone z nabożeństwem Słowa Bożego oraz z poświęceniem i wręceniem książeczek do nabożeństwa. Sama uroczystość I Komunii św. jest zewnętrznie mniej okazała, ale przez to staje się w pełni przeżyta Mszą św.

Podsumowując sympozjum, ks. dr Bła chnicki zaznaczył, że sprawy poruszone podczas spotkania są w większości mało znane większej grupie, pozostają ponadto teorią, wymagającą sprawdzenia.

Uczestnicy sympozjum wysunęli wniosek pod adresem organizatorów, aby w przyszłości takie spotkania trwały przynajmniej dwa dni — wtedy obrady staną się owocniejsze. Na zakończenie w kościele akademickim została odprawiona Msza św. podczas której grupa dzieci lubelskich odbywała kolejny etap inicjacji eucharystycznej.

O. Z. Niemyjski (KUL) i ks. J. Śniegocki (ATK)

KRONIKA UCZELNI

W dniach 17 — 18 IV 1968 r. ks. prof. dr Eugeniusz Wyczawski, wiceprzewodniczący Sekcji Historyków Kościoła, ks. doc. dr Henryk Rybus i ks. mgr Andrzej Guryn wzięli udział w zjeździe profesorów i wykładowców historii Kościoła w Katowicach, w czasie którego ks. prof. Wyczawski wygłosił referat na temat zagadnień metodologicznych, postulując powołanie komitetu, który by koordynował wysiłki badawcze polskich historyków kościelnych.

W dniach 18 i 19 IV 1968 r. odbyło się spotkanie profesorów Wydziału Teologicznego ATK oraz wykładowców homiletyki z seminariów diecezjalnych i zakonnych. W czasie spotkania omawiano

zagadnienie dzisiejszego duszpasterstwa w zakresie oddziaływania Słowa Bożego przez jego głosicieli. Wprowadzenie do dyskusji stanowiły krótkie referaty: Ks. Z. Grzegorskiego z Poznania, „Technika przystosowania w posłudze słowu” (teoria informacji na usługach homiletyki); ks. L. Kuca (ATK), „Teologia przepowiadania Słowa Bożego”; ks. J. Pasierba (ATK), „Słuchacz współczesny, jego sytuacja duchowa i potrzeby”; Ks. E. Werońska (Sem. Pallotyńów), „Słuchacz współtwórcą kazania”; ks. U. Basisty (Katowice), „Wnioski praktyczne dla dydaktyki homiletycznej”.

Dnia 24 IV 1968 r. ks. dr Stanisław Smaleński z Krakowa wygłosił na Wydziale Teologicznym referat pt. „Wpływ polskiej myśli teologicznej na formowanie się teologii moralnej w latach 1880—1939”.

Staraniem ks. doc. dr Stanisława Olejnika, dziekana Wydziału i przewodniczącego Sekcji polskich teologów moralistów, odbyła się w dniu 25 IV tegoż roku w Uczelni konferencja robocza dla przygotowania polskiego podręcznika teologii moralnej. Wzięli w niej udział moralisci z wielu polskich zakładów teologicznych. W trakcie konferencji dyskutowano nad ramowymi założeniami projektowanego podręcznika, a następnie nad samymi projektami, przedstawionymi przez ks. S. Olejnika i ks. S. Smoleńskiego z Krakowa. W czasie dyskusji uzgodniono, że nowy podręcznik seminaryjny musi spełnić następujące postulaty: 1) Musi posiadać odpowiednie walory naukowe; 2) Jako podręcznik seminaryjny ma nie tylko dawać wiedzę moralną, ale także formować studenta; 3) Ma ukazać odrębność metodologiczną teologii moralnej w stosunku do innych nauk, zwłaszcza do etyki filozoficznej; 4) Podana w nim teologia moralna musi posiadać charakter biblijny, teo- i chrystocentryczny oraz sakramentalny.

W dyskusji nad przedstawionymi schematami podręcznika zebrani doszli do wniosku, że w większym stopniu spełnia powyższe postulaty projekt, którego struktura została oparta o ideę powołania bożego i życiowej odpowiedzi człowieka. Na zakończenie obrad postanowiono opracować projekt podręcznika bardziej szczegółowego, zwłaszcza jego część ogólną i poddać go pod dyskusję na ogólnopolskim zjeździe teologów moralistów.

Dnia 25 IV br. na posiedzeniu naukowym Polskiego Towarzystwa Teologicznego w Krakowie ks. prof. dr Ignacy Różycki wygłosił referat pt. „Pogląd na rozwój teologii posoborowej w środowiskach uniwersyteckich Zachodu”.

Dnia 30 IV 1968 r. Senacka Komisja Wydawnicza Uczelni zorganizowała międzywydziałowe posiedzenie naukowe, poświęcone dyskusji nad programem opracowania polskiej bibliografii teologii, filozofii chrześcijańskiej i prawa kanonicznego. Obszerne wprowadzenie do dyskusji stanowił referat ks. doc. dr Joachima Romana Bara pt. „Program opracowania polskiej bibliografii teologicznej i polskiej bibliografii filozofii chrześcijańskiej”. Referent przypomniał najpierw aktualną sytuację, podkreślając, że na ATK jest w druku kilka bibliografii szczegółowych, a ogólną bibliografię teologii za lata 1940 — 1948 opracowali już ks. J. R. Bar i ks. A. Schletz. Pominęto w referacie bibliografię retrospektywną do r. 1939, ponieważ to wymaga innych rozwiązań organizacyjnych. Postulował natomiast referat zorganizowanie prac nad bibliografią bieżącą, przynajmniej do r. 1969, a lukę za lata 1949 — 1968 proponował wypełnić w przeciągu kilku lat jednolitym opracowa-

niem. Po przedyskutowaniu całego problemu zebranie wysunęło wniossek, aby Senacka Komisja Wydawnicza wytypowała osoby, mające wejść do powołanej przez Rektorat komisji bibliograficznej, która by przygotowała teren do zorganizowania prac bibliograficznych.

Akademia 1-majowa. Wspomniana akademie odbyła się 30 IV br. Wzięli w niej udział: Senat Akademii, pracownicy naukowcy i administracyjni oraz studenci. Przewodniczył akademii st. asystent mgr Edward Nieznański, który również wygłosił referat pt. „O sensie życia i pracy”. Prelegent w wyniku swych rozważań doszedł do wniosku, iż „wszystkie cele wydają się być dostępne temu człowiekowi, który potrafi stać się twórczym ogniwem zbiorowego dzieła. Sensem bowiem życia nie jest sens działania, lecz sens współdziałania. Tylko współdziałania, a nie współzawodnictwa. Współdziałania, które jest wspólną troską, prężnością i dążeniem do wspólnych ideałów. Miejsce zaś człowieka jest w tej społeczności, tworzącej z nim taką rzeczywistość, której wizja nadaje też sens jego życiu”. — Część artystyczną akademii wypełniły występy studenckiego teatru „Ateka” oraz chóru sekcji muzykologii.

W dniu 8 V br. odbyło się sympozjum, poświęcone polskiej literaturze soborowej. Program sympozjum, któremu przewodniczył J. M. ks. Rektor prof. dr Józef Iwanicki, był następujący: Referat J. E. ks. arcybpa Bolesława Kominka pt. „Niepokoje i tendencje współczesnej teologii”, stanowił ogólne wprowadzenie do tematyki sympozjum. Następnie autorzy książek o Soborze Watykańskim II oraz redaktorzy wydawnictw przedstawili poszczególne publikacje soborowe, po każdym zaś omówieniu następował koreferat. I tak ks. prof. dr Eugeniusz Dąbrowski omówił swoją książkę „Sobór Watykański II a bibliistyka katolicka”. Recenzję tej pozycji przedstawił ks. dr M. Wolniewicz. Następnie ks. dr A. Bardecki dał autoreferat swej książki „Kościół epoki dialogu”, a zrecenzował książkę p. dr A. Wielowieyski. Ks. doc. dr M. Jaworski zaprezentował wydawnictwo Pollotinum „Sobór Watykański II” (teksty soborowe z komentarzami), krytyczną zaś recenzję książki dał ks. dr L. Kuc. Ks. dr J. Józwiak omówił problematykę soborową w „Ateum Kapłańskim”, natomiast ocenę soborowych artykułów tego czasopisma zawierał koreferat ks. dr A. Bardeckiego. Poseł dr J. Zabłocki zreferował swoją książkę „Kościół a świat współczesny”, a zrecenzował ją doc. dr A. Święcicki. J. E. ks. bp B. Bejze zaprezentował zbiorową pracę „W nurcie zagadnień posoborowych”, koreferat zaś wygłosił ks. dr F. Macharski. Ks. doc. dr H. Bogacki przedstawił problematykę soborową w *Collectanea Theologica* 1966/67, a zrecenzował je ks. dr J. Myśków. Wreszcie ks. dr F. Szafrowski zreferował „Posoborowe ustawodawstwo kościelne do 30 maja 1967 r”, zrecenzował zaś tę pozycję ks. dr T. Pawluk.

Z inicjatywy grupy studentów ATK powstał akademicki teatr ATEKA. Kierują teatrem studenci Szczepan Nowak i Bogusław Wyrostkiewicz. Z ramienia Uczelni opiekę nad zespołem sprawuje dyr. administracyjny mgr Władysław Dziedziak. Kierownictwo artystyczne objął wybitny aktor Teatru Narodowego Adam Mularczyk. Debiutem zespołu było wystawienie w dniu 14 VI br. „Niespodzianki” K. H. Rostworowskiego na scenie dolnej sali kościoła Wszystkich Świętych przy pl. Grzybowskim 3/5, gdzie teatr ma swoją siedzibę. Spektakl powtórzono w dniu 17 VI oraz 10 IX (dla uczestników kursu homiletycznego).

Z pięciu sekcji AZS — ATK (piłka nożna, siatkowa, koszykowa, pływanie, turystyka) najlepiej rozwinęła się sekcja piłki nożnej. Drużyna AZS—ATK rozegrała dwa mecze z AZS — KUL (1 : 2; 4 : 2) oraz brała udział w rozgrywkach międzyuczelnianych, zajmując w ogólnej klasyfikacji piąte miejsce.

W okresie wakacyjnym zorganizowano trzy obozy szkoleniowo-wypoczynkowe: w lipcu odbył się obóz na Mazurach, w którym uczestniczyli członkowie AZS, koła naukowe miały swój obóz w sierpniu w Międzyzdrojach, a zespół teatru „Ateka” na przełomie lipca i sierpnia był zgrupowany na obozie w Zakopanem. Na każdym obozie było po około 20 osób.

W dniach 4 i 5 IX br. ks. dr Tadeusz Gogolewski wziął udział w ogólnopolskim seminarium naukowym dla wykładowców teologii fundamentalnej, zorganizowanym na KUL-u, wygłaszając referat pt. „Pojęcie Kościoła w apologetyce posoborowej”.

Dnia 7 IX zmarł ks. dr Antoni Borowski, emerytowany profesor Wydziału Teologicznego U. W. W jego pogrzebie wzięli udział z ramienia ATK ks. prof. dr Walenty Urmanowicz i ks. prof. dr Eugeniusz Wyczawski oraz ks. dr Józef Myśków.

„Słowo Boże skuteczne”. Pod takim hasłem odbył się w Akademii trzydniowy kurs homiletyczny (9 — 11 IX), zorganizowany przez Wydział Teologiczny. W kursie tym wzięło udział kilkuset księży z całego kraju. Zainaugurowała kurs Msza św., koncelebrowana przez J. E. ks. bpa T. Etterę i pracowników naukowych Akademii. Homilię wygłosił ks. dr Leszek Kuc. Po Mszy Pro-Rektor ks. prof. dr Jan Stępień powitał zebranych, a następnie przemówił do uczestników kursu J. Em. ks. kardynał Stefan Wyszyński, omawiając podstawowe warunki skutecznego dotarcia ze Słowem Bożym do dzisiejszego słuchacza. Z programem kaznodziejskim Episkopatu Polski na rok 1968/69 zapoznał zebranych J. E. ks. bp Etter, zaznaczając przy tym, że podstawą do opracowania tematów kazań są teksty obecnych czytań mszalnych. Wykład o projektowanym nowym cyklu czytań mszalnych, obejmującym wyjątki ze St. Testamentu, Listów Apostolskich i Ewangelii, wygłosił ks. dr J. Charytański. Wieczorem zaś ks. dr A. Zubierbier przeprowadził „godzinę biblijną” na temat „Lud Boży świadkiem Słowa Bożego”.

W drugim dniu obrad, po Mszy św., koncelebrowanej przez uczestników kursu, ks. prof. dr S. Łach z KUL-u wygłosił referat pt. „Wybrane teksty Pięcioksięgu w użytku liturgiczno-homiletycznym”, a ks. dr M. Wolniewicz z Poznania omówił „Księgi dydaktyczne St. Testamentu w czytaniach mszalnych i na ambonie”. Następnie odbyły się konwersatoria na temat problematyki homiletycznej czytań biblijnych we Mszy św., stając się forum szerokiej i wszechstronnej dyskusji nad całą tematyką tegorocznego spotkania duszpasterzy, biblistów i homiletów na ATK.

W trzecim dniu, po Mszy św. z wzorową organizacją uczestnictwa, ks. dr J. Homerski z Tarnowa zreferował „Problematykę homiletyczną czytań mszalnych z Ksiąg prorockich St. Testamentu” i wreszcie ks. doc. dr Leszek Kuc wygłosił referat pt. „Słowo Boże skuteczne”. Na zakończenie kursu przemówił Pro-Rektor Akademii, ks. prof. dr Jan Stępień.

W czasie kursu czynny był również ośrodek konsultacyjny, zorganizowany przez katedrę homiletyki. Ośrodek ten będzie działał również póź-

niej. Prócz konsultacji i pomocy w organizowaniu „Dni biblijnych” i re-kolekcji biblijnych w parafiach Ośrodek planuje ogłaszanie biuletynu duszpasterstwa biblijnego w postaci stałej rubryki w *Collectanea Theologica*.

W dniach 11 i 12 IX br. w ogólnopolskim zjeździe moralistów, jaki odbył się na KUL-u, wzięli udział: ks. dr J. Pryszmont, wygłaszając referat pt. „Zagadnienie chrystocentryzmu w teologii moralnej”, oraz ks. dr H. Juros, który przedstawił „Sprawozdanie z dyskusji nad projektem nowego polskiego podręcznika teologii moralnej”.

Dnia 16 IX br. zginął w katastrofie samochodowej ks. bp Antoni Pawłowski, b. profesor Wydziału Teologicznego U. W. W uroczystościach pogrzebowych wzięli udział ks. Pro-Rektor prof. dr Jan Stępień, ks. prof. dr Kazimierz Klósek i ks. doc dr Janusz Pasierb.

W okresie sprawozdawczym (1 IV — 1 X) Wydawnictwo ATK wydało następujące prace członków Wydziału Teologicznego: Ks. L. Kuc, „Kaznodziejstwo a teologia według Henryka z Gandawy”; ks. Janusz St. Pasierb, „Ochrona zabytków sztuki kościelnej”; ks. Bolesław Przybyszewski, „Złoty dom Królestwa. Studium z dziejów krakowskiego cechu złotniczego od czasów jego powstania (ok. 1370) do połowy wieku XV”; ks. Henryk Rybus, „Prymas Maciej Drzewicki. Działalność kościelna w diecezji przemyskiej (1504 — 1513)”; Studia Dogmatyczno — Moralne: Ks. Miłostaw Kołodziejczyk, „Tożsamość Mistycznego ciała Chrystusa i Kościoła katolickiego w teologii katolickiej ostatniej doby”, i ks. Jan Pryszmont, „Podstawy religijne etyki W. Sołowjewa”.

Poza tym spoza Wydziału Teologicznego opublikowano: Ks. Tadeusz Slipko, „Zagadnienie godziwej obrony sekretu”; ks. Władysław Szafranski. „Kompetencja sądu w procesie kanonicznym (kan. 1556 — 1568)”; Wiktor Wąsik, „System pedagogiczny Sebastiana Petrycego z Pilzna”.

Ukazały się również w tym czasie zeszyt 1/1968 *Studia Theologica Varsoviensia* oraz zeszyty 3/1967 i 1/1968 *Collectanea Theologica*.

Inauguracja roku akademickiego 1968/69. Dnia 1 X odbyła się uroczysta inauguracja roku akademickiego 1968/69. Uroczystą Mszę na rozpoczęcie uroczystości inauguracyjnych odprawił w miejscowym kościele J. E. ks. bp Jerzy Modzelewski. Kazanie wygłosił st. wykładowca na Wydziale Prawa kan. ks. dr Władysław St. Rymarz OFM Cap. Nawigując do Ewangelii dnia, omówił rolę laikatu w świetle dokumentów Vaticanum II.

Ze względu na szczupłe pomieszczenie uroczystość inauguracyjna odbyła się również w kościele. Wzięli w niej udział: J. E. ks. bp Jerzy Modzelewski, jako przedstawiciel Wielkiego Kanclerza ATK Ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego reprezentował p. naczelnik mgr Henryk Weyna, a Urząd do Spraw Wyznań p. naczelnik mgr Aleksander Wołowicz. W inauguracji wzięli ponadto udział: Rektor KUL, ks. prof. dr Wincenty Granat z prorektorem prof. dr Stanisławem Papierkowskim, Rektor Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej ks. prof. dr Waldemar Gastpary i prorektor ks. doc. dr Jerzy Klinger, wyżsi przełożeni zakonni, rektorzy seminarów diecezjalnych i instytutów teologicznych oraz przedstawiciele prasy katolickiej.

W imieniu nieobecnego Ks. Rektora przemówienie powitalne wygłosił Pro-Rektor ks. prof. dr Jan Stępień składając na ręce przedstawicieli

władz państwowych wyraziy dzięczności za opiekę nad Uczelnią. W szczególności podziękował za nominacje na profesorów zwyczajnych i docentów etatowych, za przyznanie Akademii kilku etatów dla pracowników naukowych, administracyjnych i gospodarczych. Ks. Pro-Rektor wyraził zarazem nadzieję, że zostanie zrealizowana i najważniejsza, a najbardziej oczekiwana obietnica Ministerstwa przyjsia z pomocą Akademii w rozwiązaniu jej trudnych warunków lokalowych.

Rozpoczynający się nowy rok akademicki jest pięćdziesiątym rokiem Uczelni jako kontynuatorki Wydziału Teologicznego U. W., a 14 rokiem istnienia Uczelni jako samodzielnej Akademii Teologicznej.

Następnie odśpiewano hymn państwowy. Potem Ks. Pro-Rektor odczytał nadesłane telegramy i listy: od Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego, prof. dr Henryka Jabłońskiego, Ks. Kard. Karola Wojtyły, arcybpa Antoniego Baraniaka, arcybpa Bolesława Kominka, oraz Księży Biskupów: Falkowskiego, Pluty, Skoromuchy, Kulika, Zaremby, Choromańskiego, Dudzca, Jakiela, Jedwabskiego, Kaczmarka, Majdańskiego, Mościckiego, Obłąka, Szwagrzyka, Urbana i Wronki.

Następnie Ks. Pro-Rektor odczytał sprawozdanie z działalności Akademii Teologii Katolickiej za rok akademicki 1967/68, które przytaczamy *in extenso*:

Rok sprawozdawczy 1967/68 był czternastym rokiem naszej Uczelni jako samodzielnej szkoły wyższej, natomiast 50 rokiem jej życia, jako kontynuatorki Wydziału Teologii katolickiej na Uniwersytecie Warszawskim.

I. Władze Uczelni, W r. ak. 1967/68 rektorem ATK był ks. prof. dr Józef Iwanicki, a prorektorem ks. prof. dr Jan Stępień.

Dziekanem Wydziału Teologicznego był ks. doc. dr Stanisław Olejnik, a prodziekanami tegoż wydziału byli: ks. doc. dr Stanisław Grzybek i ks. doc. dr Janusz Pasierb. Delegatem Wydziału Teologicznego do senatu był ks. prof. dr Walenty Urmanowicz.

Stanowisko Dziekana Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej zajmował ks. prof. dr Kazimierz Klósak. Prodziekanem tegoż wydziału był ks. doc. dr Marian Jaworski, a delegatem do senatu p. doc. dr Mieczysław Gogacz.

Dziekanem Wydziału Prawa Kanoniczego był ks. prof. dr Marian Myrcha. Delegatem do senatu w omawianym okresie był ks. doc. dr Roman Bar.

Przedstawicielem pomocniczych pracowników nauki w senacie ATK był ks. dr Janusz Frankowski.

II. Pracownicy i studenci. W okresie sprawozdawczym Akademia zatrudniała ogółem 57 etatów pracowników nauki, w tym 2 profesorów zwyczajnych, 9 profesorów nadzwyczajnych, 9 docentów, 23 adiunktów, 9 st. asystentów, 1 asystenta, 2 st. wykładowców, 2 lektorów. Byli to pracownicy pełnozatrudnieni. Poza nimi pracowało w ATK trzech pracowników niepełnozatrudnionych (2 st. wykładowców i 1 adiunkt).

O ile ogólna liczba pełnozatrudnionych pracowników nauki nie uległa zmianie w stosunku do r. 1966/67, to zmieniła się struktura wewnętrzna tej grupy, a mianowicie uległa zmniejszeniu liczba profesorów zwyczajnych i st. wykładowców, natomiast wzrosła ilość docentów i adiunktów.

Poza pracownikami etatowymi nauki Akademia zatrudniała w minionym roku akademickim 52 osoby prowadzące zajęcia zleczone. W stosunku do r. ak. 1966/67 ilość tych osób wzrosła dwukrotnie (w 1966/67 — 26 osób).

Pozostałe grupy pracowników liczyły: 1 asystent techniczny, 8 pracow-

ników służby bibliotecznej, 15 pracowników administracji (umysł.), 25 pracowników gospodarczych i obsługi.

Ogółem w r. 1967/68 pracowało w ATK 158 osób.

W końcu okresu sprawozdawczego przeniesiony został na emeryturę z Wydziału Teologicznego ks. prof. dr Walenty Urmanowicz.

Ks. prof. dr Walenty Urmanowicz urodził się 14 lutego 1898 r., w 1917 r. ukończył szkołę średnią w Wilnie i w tymże mieście wstąpił do seminarium duchownego. W latach 1921 — 23 odbył wyższe studia teologiczne na KUL-u, a potem pogłębiał jeszcze swe wykształcenie na Wydziale Filozoficznym Instytutu Katolickiego w Paryżu (1923 — 25) i na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu we Fryburgu Szwajcarskim (1925—28). Stopień licencjata teologii uzyskał w r. 1923, licencjata filozofii w r. 1925, a w r. 1930 stopień doktora teologii na podstawie pracy „De formatione virtutum a caritate”.

W latach 1930 — 1945 ks. prof. Urmanowicz nauczał na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Wileńskiego, początkowo jako asystent, a następnie jako zastępca profesora przy katedrze etyki chrześcijańskich nauk społecznych.

W roku 1947 został habilitowany na podstawie pracy pt. „Zróżdzy państwowej”. Od r. 1948 ks. prof. Walenty Urmanowicz pracował również w seminarium duchownym w Białymstoku. W r. 1954 został mianowany profesorem nadzwyczajnym Akademii Teologii Katolickiej.

Poza podanymi wyżej pracami doktorską i habilitacyjną ks. prof. Urmanowicz opublikował ponad 20 pozycji, m. in. takich jak „Zasięg prawa naturalnego”, „Integralność podmiotu moralności w etyce chrześcijańskiej”, wzbogacając polski teologiczny i filozoficzny dorobek naukowy.

Ks. prof. Urmanowicz brał czynny udział w organizacji życia naukowego uczelni. Był czterokrotnie dziekanem Wydziału i na tym stanowisku założył się dla Akademii na odcinku zwiększania kadr naukowych oraz podniesienia poziomu nauczania.

Za ten jego wielki i cenny wkład w rozwój uczelni niech mi będzie wolno już dziś na tym miejscu złożyć mu wyrazy głębokiego uznania i serdecznej wdzięczności.

W omawianym okresie liczba studentów Akademii wynosiła: 268 na Wydziale Teologicznym, 183 na Wydziale Filozofii chrześcijańskiej i 62 na Wydziale Prawa kan., czyli w sumie 513 osób. W stosunku do poprzedniego roku nastąpił wyraźny wzrost liczby studentów na wszystkich trzech wydziałach uczelni, bo o 170 osób (343 studentów w r. 1966/67).
III. Działalność międzywydziałowa ATK.

1. Działalność naukowa. W roku sprawozdawczym 1967/68 ATK organizowała a) kursy, sympozja i odczyty naukowe.

Zorganizowany we wrześniu 1968 r. kurs homiletyczny — duszpasterski pt. „Słowo Boże skuteczne” zgromadził kilkuset księży diecezjalnych i zakonnych z całej Polski. Pozostałe odczyty i sympozja były organizowane w znacznie mniejszej skali. Wspomnieć tu należałoby przynajmniej sympozjum, poświęcone polskiej literaturze soborowej, sesję zorganizowaną przez katedrę historii sztuki kościelnej dla uczczenia jubileuszu ks. prof. dr Antoniego Kwiecińskiego, sympozjum, poświęcone antropologii filozoficznej i filozofii prawa, uroczyste posiedzenie naukowe, poświęcone pracy naukowej i dydaktycznej ks. prof. dr Piotra Chojnackiego i p. prof. dr Bolesława Gaweckiego.

W ubiegłym roku wygłoszonych zostało około 40 prelekcji.

b) Wydawnictwa. Uczelnia wydaje trzy czasopisma naukowe redagowane przez wydziały. Są to: półrocznik *Studia Theologica Varsaviensia*,

którego redaktorem naczelnym do czerwca 1968 r. był ks. prof. dr Marian Michalski, a zastępcą redaktora naczelnego ks. prof. dr Ignacy Różycki; obecnie zaś przewodniczącym prezydium komitetu redakcyjnego jest ks. prof. dr Ignacy Różycki a redaktorem naczelnym ks. prof. dr Eugeniusz Wyczawski. Drugim czasopiśmie jest kwartalnik historyczno — prawny *Prawo Kanoniczne*, którego redaktorem naczelnym był ks. prof. dr Marian Myrcha; trzecim zaś — półrocznik *Studia Philosophiae Christianae*, którego redaktorem naczelnym był ks. prof. dr Józef Iwanicki, a zastępcą redaktora naczelnego ks. prof. dr Kazimierz Kiósak.

W okresie sprawozdawczym ukazało się 10 numerów tych czasopism. Dzięki temu udało się zlikwidować opóźnienia z r. 1966 w postaci trzech zaległych numerów, oraz dwu numerów za I półrocze 1967 r.

Poza czasopismami naukowymi Akademia wydała w omawianym okresie dwa skrypty oraz siedem pozycji monograficznych (w tym trzy stanowią prace habilitacyjne). Wydawnictwa te wydane zostały tzw. małą poligrafią.

Poza wymienionymi już pozycjami pracownicy naukowcy ATK redagują również organ Polskiego Towarzystwa Teologicznego *Collectanea Theologica*. Kwartalnik ten jest na własnym rozrachunku. Redaktorem naczelnym był ks. prof. dr Jan Stępień, a zastępcami redaktora — ks. doc. dr Stanisław Grzybek i ks. doc. dr Henryk Bogacki. W omawianym okresie ukazały się cztery numery tego kwartalnika.

2. Działalność kulturalna — wychowawcza. W r. 1967/68 rozpoczął działalność teatr studencki pod nazwą „Ateka”, który wystawił „Niespodziankę” K. H. Rostworowskiego, dając trzy przedstawienia tej sztuki.

Sekcja piłkarska AZS przy ATK brała udział w rozgrywkach ligi międzyuczelnianej.

W okresie wakacyjnym zorganizowano trzy obozy szkoleniowo — wypoczynkowe: w Międzyzdrojach, w Zakopanem i na Mazurach.

IV. Działalność poszczególnych Wydziałów.

1. Wydział teologiczny. Wydział ten posiada 17 katedr. Prowadzi studia na następujących kierunkach: biblijnym, apologetycznym, moralnym, historii (ze specjalizacjami: historii Kościoła, historii sztuki kościelnej i patologii), teologii praktycznej, (ze specjalizacjami: homiletyki, katechetyki i muzyki kościelnej), oraz ogólnoteologicznym, zwanym teologią dla świeckich.

W r. 1967/68 Wydział opracował ratio studiorum dla nowej specjalizacji kerygmaticznej.

Grono nauczające na Wydziale liczyło 7 profesorów nadzwyczajnych, 6 docentów, 10 adiunktów, 4 st. asystentów i 1 asystenta, razem 28 etatowych pracowników nauki. Poza tym zajęcia zleczone na Wydziale prowadziło 24 osoby.

Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego zatwierdziło uchwałę Rady Wydziału Teologicznego o nadaniu stopnia docenta ks. dr Jerzemu Nosowskiemu.

Na wydziale przeprowadzono 4 przewody habilitacyjne: ks. dr Bolesława Przybyszewskiego, ks. dr Leszka Kuca, ks. dr Józefa Myśkówa oraz ks. dr Franciszka Wawrzyniaka. Habilitacja ks. dr Bolesława Przybyszewskiego została zatwierdzona przez Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego w kwietniu br. W ub. roku akademickim 3 osoby uzyskały na wydziale dyplomy doktorskie. Wydano 26 dyplomów magisterskich.

Rada Wydziału odbyła 9 posiedzeń. Wydział Teologiczny zorganizował

10 posiedzeń naukowych. Pracownicy naukowcy Wydziału opublikowali 56 pozycji (monografii, artykułów i recenzji).

2. Wydział Filozofii Chrześcijańskiej. Wydział posiada 7 katedr. Studia realizowane są na następujących kierunkach: a) logika formalna, filozofia logiki formalnej, logika filozoficzna, historia logiki; b) gnoсеologia ogólna i szczegółowa, wraz z metodologią nauk ale bez filozofii przyrodoznawstwa; c) filozofia bytu, teologia naturalna i filozofia religii; d) psychologiczne nauki szczegółowe, doświadczalne i teoretyczne oraz psychologia filozoficzna; e) filozofia przyrody i przyrodoznawstwa; f) etyka (etologia), (socjologiczne studium obyczajów) i filozofia prawa; g) historia filozofii.

Grono nauczające liczyło 1 profesora zwyczajnego, 1 profesora nadzwyczajnego, 2 docentów, 7 adiunktów, 4 st. asystentów, razem 15 pracowników etatowych. Niepełnozatrudnionych pracowników było na Wydziale 2: 1 adiunkt i 1 st. wykładowca. Zajęcia zlecone prowadziły 22 osoby.

Nominację na profesora zwyczajnego z Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego otrzymał ks. prof. dr Kazimierz Kłószak. Ministerstwo zatwierdziło uchwałą Rady Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej o nadaniu stopnia docenta ks. dr Tadeuszowi Slipce. Rozpoczęto przewód habilitacyjny dr Stanisława Sieka. Na wydziale nostryfikowano 1 dyplom doktorski, Magisterium z filozofii chrześcijańskiej uzyskały 2 osoby.

Odkonano 11 posiedzeń administracyjnych Rady Wydziału, 6 posiedzeń naukowych Wydziału oraz 8 posiedzeń naukowych i programowo — administracyjnych niektórych katedr.

Pracownicy naukowcy Wydziału ogłosili drukiem bądź oddali do druku 51 pozycji (monografii, artykułów i recenzji).

W zakresie zajęć dydaktycznych należy odnotować jako osiągnięcie zorganizowanie praktyk dla studentów kierunku psychologicznego oraz objęcie zajęciami WF studentów I roku.

3. Wydział Prawa Kanonicznego, Wydział posiada 8 katedr. Prowadzi na latach wyższych studia na następujących kierunkach: teoretyczno — prawnym, administracyjno — prawnym, historyczno — prawnym, liturgiczno — prawnym i cywilno — prawnym.

W omawianym okresie grono nauczające na Wydziale składało się z 1 profesora zwyczajnego, 1 profesora nadzwyczajnego, 2 docentów, 5 adiunktów, 1 st. asystenta, 2 st. wykładowców, razem 12 etatowych pracowników nauki. Poza tym zajęcia zlecone na Wydziale prowadziło 6 osób.

Nominację Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego na docenta etatowego uzyskał ks. doc. dr Marian Żurowski.

Rada wydziału odbyła w r. 1967/68 14 posiedzeń. Wydział zorganizował 8 posiedzeń naukowych, na których wygłoszono najczęściej dwa referaty.

Dyplomy doktorskie uzyskało 5 osób. Dyplomy magisterskie wydano 6 osobom.

Pracownicy naukowcy wydali drukiem, względnie oddali do druku 29 pozycji (monografii, artykułów i recenzji).

V. Biblioteka Główna i księgozbiory naukowe.

Zakupiono w 1967/68 r. 1327 woluminów na zł. 179.956, wymieniono 223 woluminy na zł. 16.832, dary — 508 woluminów na zł. 43.200, razem 2058 woluminów na zł. 239.988. Stan ogólny księgozbiorów na dzień 25 IX 1968 r. wynosił 57.382 woluminy.

Biblioteka prenumeruje z czasopism krajowych 115 tytułów, z czasopism zagranicznych 183 tytuły, razem 298 tytułów na sumę zł. 60.883.

Z wypożyczalni Biblioteki Głównej korzystały 563 osoby. W r. ak. 1967/68 przybyło 188 nowych czytelników. Ogółem udostępniono 14.860 woluminów. Bibliotekę wraz z czytelnią czasopism odwiedziły 14.382 osoby.

VI. Budżet. przedstawiał się w roku sprawozdawczym następująco: wydatki budżetowe — 7.996.000 zł; dochody budżetowe — 323.000 złotych.

W okresie sprawozdawczym stołówka wydała 28.767 śniadań, 44.036 obiadów, 26.577 kolacji. W stosunku do ubiegłego roku 1966/67 ilość samych obiadów wzrosła o 13.000. Ogólna wartość wydanych posiłków wyniosła 711,159 złotych.

Przytoczone w tym zarysowym sprawozdaniu dane charakteryzują niewątpliwie rozwój uczelni, którego kolejnym etapem był r. 1967/68.

Po odczytaniu sprawozdania odbyła się immatrykulacja studentów. Chór sekcji muzykologii wykonał *Gauđe Mater Polonia* Grzegorza Gozczyckiego, poczym ks. doc dr Joachim Roman Bar OFMConv. wygłosił wykład inauguracyjny pt. „Czy katolicy zamordowani w obozach koncentracyjnych są męczennikami?” Prelegent stwierdził na wstępie, że zagadnienie męczeństwa w pojęciu katolickim jest ciągle aktualne i zawiera w sobie jeszcze wiele problemów nierozwiązanych w teologii i prawie kanonicznym. W Polsce szuka się jakiegoś nowego spojrzenia na męczeństwo katolickie na skutek prześladowań ze strony hitleryzmu i z powodu rozpoczętych starań o beatyfikację niektórych ofiar obozów koncentracyjnych.

Zagadnienie postawione w tytule nie może być stawiane tak ogólnie, bez uściślenia niektórych pojęć prawnych i teologicznych, gdyż doszłoby się do fałszywych wniosków. Dlatego Ks. Bar w wykładzie najpierw wyjaśnił katolickie pojęcie męczeństwa, następnie zaś zwrócił uwagę na to, że nowsza literatura teologiczna jaśniej przedstawia warunki potrzebne do uznania danej śmierci jako męczeństwa, mianowicie musi to być dobrowolne przyjęcie śmierci dla Chrystusa, dalej faktyczne poniesienie śmierci, wreszcie prześladowca musi działać z nienawiści do wiary. Jest natomiast rzeczą obojętną, czy męczennik cierpi ogólnie dla nauki Chrystusowej, czy dla jednej prawdy wiary lub jednej cnoty nadprzyrodzonej.

Kanonicy, którzy zajmują się udowodnieniem faktu męczeństwa, ustalają pewne elementy, aby dokładniej przeprowadzić dowód. Z tych rozważań, przedstawionych w wykładzie, najważniejszy jest tzw. element formalny tak ze strony prześladowcy jak i męczennika, czyli nienawiść do wiary lub zasad chrześcijańskich u prześladowcy, a poniesienie śmierci ze względu na wierność dla wiary i zasad chrześcijańskich u męczennika.

Jeżeli chcemy udowodnić, że ktoś poniósł śmierć męczeńską, należy najpierw zbadać sam fakt i okoliczności tej śmierci. Głównie trzeba poddać analizie przyczynę formalną tak ze strony prześladowcy, jak i ze strony męczennika. Nadto przepisy kodeksu prawa kanonicznego żądają, aby sądownie zbadać nie tylko sam fakt męczeństwa i jego przyczynę, ale także czy istnieje sława męczeństwa i znaki nadprzyrodzone względnie cuda.

Po tych wyjaśnieniach Prelegent przystąpił do odpowiedzi na postawione w tytule pytanie. Głównie rozważył przyczynę formalną ze strony prześladowcy. Doszedł do wniosku na podstawie literatury obozowej,

licznych wspomnień, aktów procesowych zbrodniarzy wojennych i do-tychczasowej literatury teologiczno — prawnej, że przyczyną formalną prześladowania katolików ze strony hitlerowców w obozach koncentracyjnych była najczęściej nienawiść do religii katolickiej. To stwierdzenie odnosi się głównie do prześladowania księży, kleryków, zakonników i zakonnic.

Prelegent zwrócił jednak uwagę, że należy pamiętać, jak dany katolik znosił w obozie prześladowania, więc rozważyć przyczynę formalną ze strony męczennika, czyli trzeba zastanowić się w konkretnym wypadku nad motywem przyjęcia śmierci. Zatem niemożliwa jest odpowiedź ogólna, natomiast odnośnie do niektórych osób, po zbadaniu szczegółowych okoliczności i po uznaniu podstawowej zasady, że prześladowcą nie był jakiś jeden człowiek, ale system hitlerowski, jeżeli istnieją przy tym inne warunki wymagane przez prawo kanoniczne (sława męczeństwa, łaski otrzymywane za wstawiennictwem męczennika), można by zwrócić się do Władz kościelnych i próbować przeprowadzić proces o przyznanie danemu męczennikowi publicznego kultu w Kościele katolickim. Wywody, przedstawione w wykładzie zilustrował Prelegent procesem beatyfikacyjnym O. Maksymiliana Kolbego.

Po wykładzie *Gaudeamus igitur* zakończyło uroczystość inauguracyjną nowego roku akademickiego w Akademii Teologii Katolickiej, *quod felix, faustum fortunatumque sit.*

Ks. Andrzej Guryn OFMConv.